

Nr 302.

Av herr **Fahlander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående rationalisering och utbyggnad av skolhälsovården m. m.*

I proposition nr 193 har Kungl. Maj:t föreslagit rationalisering och utbyggnad av den skolhygieniska verksamheten vid folkskoleväsendet, folk- och småskoleseminarierna, de allmänna läroverken och de högre kommunala skolorna. Såsom skäl för att nu utan tidsutdräkt förverkliga planerna på en systematiskt genomförd rationell hälsovård anför departementschefen bl. a. det nuvarande tidsläget. För att åstadkomma en tillfredsställande skolhälsovård fordras att läkare och sköterskor finnas anställda för samtliga skolors behov. Beträffande folkskolorna räknar man med att skolläkargöromålen för landsbygdens och de smärre städernas vidkommande i första hand skola ankomma på vederbörande tjänsteläkare mot ett minimiarvode av 2 kr. 50 öre för varje skolbarn vid respektive skoldistrikts folk- och småskolor. För täckande av de för kommunerna härigenom uppkomna kostnaderna skulle staten bidra med 50 % av det föreslagna minimiarvodet. Skolsköterskornas uppgifter beräknas kunna åläggas distriktssköterskorna inom ramen för deras instruktion, varigenom såväl stat som kommun skulle besparas ytterligare kostnader. I städer med över 20 000 invånare utgår man dock ifrån att en eller flera heltidsanställda skolsköterskor skola anställas. En skolsköterska i heltidsanställning beräknas bli fullt sysselsatt vid ett elevantal av cirka 1 500. Kostnaderna för dessa sköterskor skola enligt förslaget helt bäras av respektive kommuner. Beträffande de allmänna läroverken beräknas skolläkare bli anställda såsom hittills ehuru med något ändrade uppgifter och med arvoden efter ändrade grunder. Läkararvoden såväl som sköterskornas avlöningar beräknas givetvis utgå helt av statsmedel. Enligt förslaget skola vid läroverken läkarrum med inredning, instrument m. m. av viss standardtyp införas. Engångskostnaderna för nämnda utrustning, som beräknas uppgå till 550 kr. per läroverk, beräknas jämväl utgå av statsmedel. Skolhälsovården vid de högre kommunala skolorna — med undantag för högre folkskolor, vilka jämställas med folkskolorna — föreslås ordnad efter samma grunder som vid de allmänna läroverken och med bidrag av statsmedel med 50 % av läkararvoden och sköterskeavlöningar.

Mot det föreliggande förslaget vilja vi rikta vissa erinringar. Då man för genomförande av den föreslagna välbehövliga förbättringen

av skolhälsovården ofrånkomligt måste räkna med anställande av skol-sköterskor i hela den vidd förslaget räknar med, anse vi det orimligt, att folkskolorna i städer och större samhällen skulle helt undanhållas statsbidrag för denna verksamhet. Alla skäl synas oss tala för att skol-sköterskeverksamheten vid folkskolorna såväl som vid övriga kommunala skolor kommer att bestridas med hjälp av statsunderstöd upp till 50 %. Om så ej blir fallet, måste man helt säkert räkna med att utbyggandet av sköterskeorganisationen vid folkskolorna, där dock de starkaste skälen tala för dylik verksamhet, kommer att väsentligen fördröjas och på många håll ej alls få den omfattning, som är önskvärd. Den motivering, som skolöverstyrelsen använder för anställande av sköterskor vid läroverken, gäller i än högre grad om folkskolorna. Skolöverstyrelsen säger i sitt yttrande: Erfarenheterna från folkskolorna visa, att en sköterska blir fullt sysselsatt med ett barnantal av 1 200—1 500. Läroverkens elever, som på grund av delvis andra sociala förhållanden icke kunna beräknas vara i fullt samma behov av omvårdnad från hygienisk synpunkt som folkskolornas lärjungar, kunna vara flera per sköterska. Ett sammanlagt elevantal av 1 500—2 500 synes motivera tillsättande av en heltidsanställd läroverkssköterska. Sådana skulle erfordras till ett sammanlagt antal av 9. I övrigt skulle sköterskor med deltidstjänstgöring anställas till ett antal av 100. Härvid förutsättes, att i vissa fall samma sköterska skall tjänstgöra i exempelvis flera ej alltför långt från varandra belägna läroverksstäder. Den senare anordningen måste ur flera synpunkter anses långt ifrån tillfredsställande. Dels beräknas dessa resande sköterskor medhinnas ett avsevärt mindre antal elever, och dels kan dessa sköterskors kännedom om de främmande städernas sociala förhållanden ej bli så grundlig, som önskvärdt vore. Dessutom tillkommer en hel del extra kostnader. Ett traditionellt tänkesätt beträffande de olika skolformernas avskildhet från varandra måtte ha förestavat ett dylikt förslag. Mera ändamålsenligt vore väl, om man beträffande skolsköterskeinstitutionen — och naturligtvis också beträffande skolläkarna — sammanförde alla på en ort befintliga elever, som enligt förslaget böra komma i åtnjutande av skolhälsovård, och med ledning av deras sammanlagda antal anställde behövt antal skolsköterskor. De flesta elever skulle därigenom under hela sin skoltid erhålla tillsyn av samma hälsovårdande krafter, något som ur effektsynpunkt — särskilt beträffande de s. k. kontrollbarnen — måste tillmätas stort värde. Därjämte skulle stora besparingar kunna göras framför allt genom ett minskat antal rum med utrustning för läkare och sköterskor. Man skulle i princip kunna följa samma organisation, som ligger till grund för folktandvården med undantag möjligen för de större städer, där elevantalet motiverar en för varje skolform självständig anordning.

Ovan anförda synpunkter skulle logiskt leda till önskemålet, att ärendet återremitterades för ny behandling i och för vinnande av ett förslag, som mera rationellt tillvaratoge möjliga ekonomiska besparingar, samtidigt som en effektivisering av skolhälsovården skulle vinnas.

Då emellertid ett dylikt yrkande skulle fördröja genomförandet av en önskvärd reform snarast möjligt, få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta,

att sådana ändringar i rationaliserande syfte vidtagas, som äro möjliga inom ramen av Kungl. Maj:ts förslag, samt

att statsbidrag till skolskötersketjänsterna vid folkskolorna måtte utgå efter samma grunder, som föreslagits för motsvarande tjänster vid kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor och praktiska mellanskolor.

Stockholm den 22 mars 1944.

Gustaf Fahlander. *Anna Sjöström-Bengtsson.* *Edgar Sjödahl.*

Albert Forslund. *Bengt Elmgren.* *Emil Petersson.*
